

HET KUNSTWERK VAN DE MAAND

Het afgebeelde kunstwerk is gedurende de maand oktober geëxposeerd in de hal van het Centraal Museum, Agnietenstraat 1. (Buslijnen 8 en 11)

Hendrik Bloemaert (ca. 1601—1672): Moeder en kind

Dit schilderij, vervaardigd door Hendrik Bloemaert, de oudste van de vier schilderende zoons van de bekende Utrechtse schilder Abraham Bloemaert, is zeker een diens meest geslaagde werken. Hendrik Bloemaert werd geboren in de eerste jaren van de 17e eeuw. Na een studiereis van enkele jaren naar Italië bekleedde hij tussen 1643 en 1664 niet minder dan negen maal een functie in het jaarlijks wisselende bestuurscollege van het Utrechtse schilders-gilde. Ondertussen schilderde hij portretten, bijbelse en mythologische voorstellingen en taferelen uit het dagelijks leven.

Voor zijn veelzijdigheid pleit, dat hij ook meermalen dichtwerken uit het Italiaans vertaalde, bijv. in 1650 Guarini's herderspel „Il Pastor Fido”. Deze uitgave, met een voorwoord — lofdicht op Hendrik door niemand minder dan Vondel — werd door Bloemaert opgedragen aan de Utrechtse maecenas en verzamelaar Vincent Willem van Wytenhorst. Nu is bekend dat dezelfde van Wytenhorst in 1651 een „Marienbeelt” van onze schilder aankocht. We mogen wel aannemen dat het een dergelijk werk betrof als wat het Centraal Museum heeft verworven. Of is het misschien hetzelfde schilderij?

De moeder die haar kind voedt, kijkt even op van haar bezigheid. Geen portretfiguur, doch een geïdealiseerde verschijning die aan Vlaamse of Italiaanse voorbeelden doet denken. Vanwege deze idealisering, costuum en type, die ook in andere werken van Utrechtse meesters voorkomen, lijkt het aannemelijk dat deze moeder en kind van de katholieke Hendrik Bloemaert een Madonna met Christuskind voorstellen. Het type van de halffiguur, licht afstekend tegen een donkere achtergrond, was algemeen in gebruik bij de vele Utrechtse meesters der 17e eeuw, die voortwerkten op de effecten die door de grote Italiaanse vernieuwer Caravaggio in de schilderkunst waren ingebracht.

Het zachte paars van het kleed der vrouw in combinatie met de romige huidskleur vinden wij, evenals de zo delicate behandeling van de verf, slechts terug bij de grootste van de Utrechtse Caravaggisten, de in 1629 overleden Ter Brugghen, aan wiens werk Bloemaert in dit geval zeker gedacht zal hebben.

Maar heel anders dan Ter Brugghen, die meer houdt van een expressieve, bijna robuuste tekening, heeft Bloemaert zijn Madonna uit sierlijke golvende lijnen en contouren opgebouwd.

Wat ons het meest in dit stuk treft is wel de zachte lieflijkheid van de uitdrukking op het gelaat, en de gevoelige verfijning van kleur en compositie, een verfijning die geheel en al bij het thema past en die niet ontaardt in overdrijving of sentimentaliteit, daar zij met de meest simpele middelen en met een meesterroog voor maat en harmonie werd bereikt.

Afbeelding op voorzijde. Doek — 67,8 × 56. Gesigneerd rechts boven „H. Bloemaert f”. Aankoop 1962 met medewerking van de Vereeniging Rembrandt.